

Warszawa, dnia 13 grudnia 2019 r.

Poz. 2398

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 14 listopada 2019 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych

Na podstawie art. 41 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 52, 55, 60, 125, 1469 i 1495) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1657) wprowadza się następujące zmiany:

1) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. O wszystkich sprawach, w których stroną jest państwo obce lub jego organy oraz organizacja międzynarodowa lub organ międzynarodowy, sądy zawiadamiają ministra właściwego do spraw zagranicznych, zwięźle przedstawiając przedmiot sprawy i wskazując państwa lub organy, których sprawa dotyczy.”;

2) § 4¹ otrzymuje brzmienie:

„§ 4¹. Czynności w zakresie obrotu prawnego z zagranicą wykonuje się poza zwykłą kolejnością spraw, jeżeli wniosek został oznaczony przez organ wzywający jako pilny.”;

3) w § 5 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Sąd wskazuje ponadto datę, na którą stan prawny powinien być ustalony, oraz na żądanie Ministra Sprawiedliwości przesyła akta sprawy.”;

4) § 7 otrzymuje brzmienie:

„§ 7. Wniosek o udzielenie pomocy prawnej skierowany do niewłaściwego sądu podlega, przed jego rejestracją w wydziale, niezwłocznemu przekazaniu zarządzeniem przewodniczącego sądowi właściwemu, o czym informuje się organ wzywający.”;

5) § 9 otrzymuje brzmienie:

„§ 9. Na życzenie organu wzywającego lub gdy wynika to z przyjętej praktyki, sąd, który wykonuje wniosek o pomoc prawną, potwierdza przyjęcie wniosku, wskazuje numer telefonu, telefaksu, adres poczty elektronicznej, a także osobę, z którą można kontaktować się w sprawie wykonania wniosku, oraz udziela innych niezbędnych informacji.”;

6) § 11 otrzymuje brzmienie:

„§ 11. Na wniosek, a jeśli sąd uzna to za konieczne – także z urzędu, do pism podlegających doręczeniu za granicą dołącza się sporządzone przez tłumacza przysięgłego ich tłumaczenie na język urzędowy państwa wezwanego, a jeżeli w państwie wezwanym obowiązuje kilka języków urzędowych – na jeden z języków urzędowych miejsca, w którym ma zostać dokonane doręczenie, albo na inny język wskazany przez to państwo.”;

7) w § 14 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Pisma podlegające wysłaniu do organów zagranicznych, przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych państw obcych w Rzeczypospolitej Polskiej lub konsulów Rzeczypospolitej Polskiej podpisuje sędzia; w zakresie powierzonych czynności pisma może podpisywać referendarz sądowy lub asesor sądowy.”;

8) w § 15 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. W razie konieczności przesłania oryginału dokumentu sąd sporządza odpisy dokumentu i jego tłumaczenia, które dołącza do akt sprawy.

3. Pismo wraz z jego tłumaczeniem łączy się z załącznikiem tak, aby nie było niebezpieczeństwa ich utraty lub zamiany. Tłumaczenie pisma łączy się bezpośrednio z nim, a tłumaczenie każdego z załączników łączy się bezpośrednio z każdym z nich. Liczbę i rodzaj załączników wymienia się w przesyłanym piśmie. Fotografie, karty z próbkami pisma i inne tego rodzaju materiały nakleja się na arkuszu papieru, wskazując, jaką osobę lub przedmiot przedstawiają.”;

9) § 16 otrzymuje brzmienie:

„§ 16. Korespondencję nie dotyczącą pomocy prawnej otrzymaną przez sądy bezpośrednio od sądów i innych organów państwa obcego oraz od przedstawicielstw dyplomatycznych lub urzędów konsularnych państw obcych przesyła się do wglądu prezesowi sądu, do którego wpłynęła, wraz z odpowiedzią przygotowaną w języku polskim, w celu nadania dalszego biegu.”;

10) § 18 i 19 otrzymują brzmienie:

„§ 18. 1. Pisma podlegające wysłaniu za granicę prezes sądu kieruje do Ministra Sprawiedliwości:

- 1) jeżeli mają być wysłane do państwa, z którym jest zawarta umowa międzynarodowa przewidująca porozumiewanie się sądów za pośrednictwem organów centralnych;
- 2) jeżeli mają być wysłane do państwa, z którym jest brak stosunków dyplomatycznych, albo w innych wyjątkowych wypadkach;
- 3) jeżeli dotyczą wniosków o wydanie osób ściganych lub skazanych, o przejęcie lub przekazanie ścigania karnego oraz o przejęcie lub przekazanie osób skazanych do wykonania wyroku.

2. W sprawach cywilnych wysłanie pism osobom przebywającym albo mającym siedzibę za granicą może nastąpić również bezpośrednio, jeżeli nie uchybia to obowiązującym przepisom.

§ 19. 1. W przypadku gdy prośba osoby przebywającej lub mającej siedzibę za granicą dotyczy wydania dokumentów albo udzielenia informacji poza toczącym się postępowaniem sądowym, od których należy się opłata, odpowiedź dla wnioskodawcy, wraz z przygotowanym dokumentem, przesyła się razem z pismem przewodnim do konsula Rzeczypospolitej Polskiej. W piśmie przewodnim należy zamieścić prośbę o doręczenie korespondencji za pobraniem należnych opłat, których wysokość należy wskazać w tym piśmie.

2. Jeżeli w imieniu osoby, o której mowa w ust. 1, zwraca się przedstawicielstwo dyplomatyczne lub urząd konsularny jej państwa w Rzeczypospolitej Polskiej, dokument przesyła się temu przedstawicielstwu lub urzędowi, wskazując wysokość opłaty i numer rachunku bankowego sądu, na który należy dokonać wpłaty.”;

11) w § 22 uchyla się ust. 2;

12) § 23 i 24 otrzymują brzmienie:

„§ 23. 1. W razie bezpośredniego zwrócenia się do sądu przez przedstawicielstwa dyplomatyczne wykonujące funkcje konsularne oraz konsulów państw obcych w Rzeczypospolitej Polskiej sądy, niezwłocznie po załatwieniu lub wyjaśnieniu sprawy, udzielają odpowiedzi, przesyłając ją przez prezesów tych sądów.

2. Do czasu zgłoszenia zastrzeżeń przez przedstawicielstwo lub konsula, o których mowa w ust. 1, korespondencja odbywa się bezpośrednio.

3. We wniosku o udzielenie informacji określonej w przepisach odrębnych kierowanym bezpośrednio do przedstawicielstwa lub konsula, o których mowa w ust. 1, sąd wskazuje związek przedmiotu wniosku z funkcjonowaniem tej placówki, a także wyjaśnia przyczyny, dla których pismo kierowane jest bezpośrednio, z pominięciem trybu odezwu o pomoc prawną.

4. Korespondencję kierowaną bezpośrednio do przedstawicielstw lub konsulów, o których mowa w ust. 1, sporządza się z zastosowaniem formuł grzecznościowych, przy zapewnieniu estetyki odpowiadającej zasadom kurtuazji w stosunkach międzynarodowych.

§ 24. Językiem urzędowym dla korespondencji między przedstawicielstwami dyplomatycznymi i konsulami państw obcych w Rzeczypospolitej Polskiej a sądami jest język polski. Tłumaczenie dołącza się na żądanie.”;

- 13) w dziale II tytuł rozdziału 4 otrzymuje brzmienie:
„Sposób wykonywania czynności dotyczących osób korzystających z przywilejów i immunitetów wynikających z prawa międzynarodowego oraz czynności z udziałem tych osób”;
- 14) § 26 otrzymuje brzmienie:
„§ 26. Sąd, zwracając się do ministra właściwego do spraw zagranicznych o informację, czy dana osoba lub jednostka organizacyjna korzysta w Rzeczypospolitej Polskiej z immunitetu wynikającego z prawa międzynarodowego, przedstawia zwięzłe informację o stanie faktycznym i przedmiocie sprawy oraz poczynionych ustaleniach co do immunitetu danej osoby.”;
- 15) w § 27 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. W przypadku zrzeczenia się przez państwo obce lub organizację międzynarodową immunitetu lub immunitetu przysługującego danej osobie sąd, po otrzymaniu zawiadomienia o zrzeczeniu, przesyła do ministra właściwego do spraw zagranicznych przeznaczony dla strony pozwanej, uczestnika postępowania lub innego podmiotu biorącego udział w postępowaniu odpis pozwu, wniosku lub innego pisma wszczynającego postępowanie oraz wezwanie na termin posiedzenia.”;
- 16) w § 28 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Pisma przeznaczone do doręczenia podmiotom korzystającym z przywilejów i immunitetów wynikających z prawa międzynarodowego w sprawach:
- 1) funkcjonowania misji dyplomatycznych, urzędów konsularnych lub przedstawicielstw organizacji międzynarodowych akredytowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz członków ich akredytowanego personelu,
  - 2) osób zatrudnionych przez misje dyplomatyczne, urzędy konsularne lub przedstawicielstwa organizacji międzynarodowych, a niebędących członkami akredytowanego personelu,
  - 3) nabycia lub użytkowania nieruchomości przez misje dyplomatyczne, urzędy konsularne i przedstawicielstwa organizacji międzynarodowych
- przesyła się do ministra właściwego do spraw zagranicznych.”;
- 17) w § 29:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Jeżeli zachodzi potrzeba przesłuchania w charakterze świadka lub występowania w charakterze biegłego lub tłumacza osoby korzystającej z immunitetu dyplomatycznego, wynikającego z prawa wewnętrznego lub międzynarodowego, w szczególności przepisów Konwencji wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych, sporządzonej w Wiedniu dnia 18 kwietnia 1961 r. (Dz. U. z 1965 r. poz. 232), sąd zwraca się do tej osoby, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw zagranicznych, o wyrażenie zgody.”;
- b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:
„6. Prawidłowość sporządzenia wezwania sprawdza, przed jego wysłaniem, prezes sądu lub upoważniony sędzia, asesor sądowy lub referendarz sądowy.”;
- 18) uchyla się § 31;
- 19) w § 35:
- a) w ust. 1:
- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Sąd ustala obywatelstwo osoby zamieszkałej lub przebywającej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie posiadanych przez nią dokumentów, w szczególności.”;
  - pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) dowodu osobistego, paszportu lub potwierdzenia posiadania obywatelstwa polskiego, wydanych przez organ polski.”;
  - uchyla się pkt 5,
- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Ustalenia obywatelstwa można dokonać także na podstawie informacji z rejestrów publicznych, w szczególności systemu PESEL i Centralnego Rejestru Danych o Nabyciu i Utracie Obywatelstwa Polskiego.”;
- 20) w § 36 uchyla się pkt 2;

- 21) w § 37:
- a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Przy zwracaniu się o udzielenie pomocy prawnej do konsula Rzeczypospolitej Polskiej, sądów i innych organów państw obcych sądy sporządzają następujące rodzaje wniosków:”;
  - b) pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) o przesłuchanie osoby, w szczególności w charakterze świadka;”;
  - c) po pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5–7 w brzmieniu:
„5) o przekazanie wniosku o udzielenie pomocy prawnej;
6) o sporządzenie i poświadczenie wypisu, odpisu, wyciągu i kopii dokumentów, własnoręczności podpisu i znaku ręcznego;
7) o poświadczenie daty okazania dokumentu, poświadczenie pozostawania osoby przy życiu lub w określonym miejscu.”;
- 22) w § 39 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Wnioski o doręczenie pism i przesłuchanie obywateli polskich przebywających za granicą można kierować do konsulów Rzeczypospolitej Polskiej w celu wykonania w ramach ich kompetencji. Do wniosku o przesłuchanie osoby sąd dołącza listę pytań do osoby przesłuchiwanej.”;
- 23) użyte w § 39 ust. 2, § 40 ust. 1, § 43 ust. 3, § 45 ust. 1 w różnej liczbie i przypadku wyrazy „urząd konsularny Rzeczypospolitej Polskiej” zastępuje się użytymi w odpowiedniej liczbie i przypadku wyrazami „konsul Rzeczypospolitej Polskiej”;
- 24) w § 43 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:
„4. Do pisma podlegającego doręczeniu dołącza się pouczenie o prawie adresata do odmowy odbioru korespondencji przewidziane w przepisach odrębnych.”;
- 25) § 48 otrzymuje brzmienie:
„§ 48. Polski sąd wezwany przy wykonywaniu wniosku o udzielenie pomocy prawnej stosuje, w miarę potrzeby, takie same środki przymusu jak przy wykonywaniu tego rodzaju wniosków pochodzących od sądów krajowych.”;
- 26) w § 49 dodaje się ust. 4 i 5 w brzmieniu:
„4. Jeżeli w toku posiedzenia przeprowadzono czynności tylko w języku polskim, przewodniczący zarządza sporządzenie transkrypcji protokołu sporządzonego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk.
5. Jeżeli w toku posiedzenia przeprowadzono czynności również w języku obcym, przewodniczący zarządza sporządzenie transkrypcji protokołu sporządzonego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, wyłącznie na wniosek sądu wzywającego.”;
- 27) w § 51:
- a) uchyla się ust. 1,
  - b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. W celu doręczenia pism, których tłumaczenie na język polski nie zostało dołączone, sąd wzywa adresata do stawienia się w sądzie, pouczając go o prawie do odmowy przyjęcia pisma.”;
- 28) w § 68 ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Wniosek przesyła się do właściwego organu państwa obcego bezpośrednio lub za pośrednictwem Ministra Sprawiedliwości albo komórki organizacyjnej Komendy Głównej Policji właściwej w sprawach współpracy międzynarodowej.”;
- 29) po § 70 dodaje się § 70¹ i 70² w brzmieniu:
„§ 70¹. 1. Przekazując Ministrowi Sprawiedliwości odpis prawomocnego postanowienia, o którym mowa w art. 603 § 1 Kodeksu postępowania karnego, i akta sprawy, sąd dołącza informację o stosowanym wobec osoby ściganej środku zapobiegawczym i okresie jego trwania.
2. Odpis postanowienia Ministra Sprawiedliwości wydane w wyniku rozstrzygnięcia wniosku państwa obcego sąd w razie potrzeby tłumaczy na właściwy język i wraz z tłumaczeniem doręcza osobie, której dotyczy wniosek, jej obrońcy i prokuratorowi.”;

3. Sąd przesyła niezwłocznie Ministrowi Sprawiedliwości dowód doręczenia korespondencji, o której mowa w ust. 2.

§ 70². 1. W przypadku postanowienia o wydaniu osoby ściganej lub skazanej sąd ustala miejsce i datę przekazania tej osoby właściwym organom państwa wzywającego i podejmuje czynności niezbędne dla wykonania postanowienia. Przepisy § 40–45 stosuje się odpowiednio.

2. O miejscu i dacie przekazania sąd zawiadamia niezwłocznie Ministra Sprawiedliwości.”;

30) załącznik nr 7 do rozporządzenia otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszego rozporządzenia;

31) uchyla się załącznik nr 19.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości: *Z. Ziobro*

Załącznik do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości
z dnia 14 listopada 2019 r. (poz. 2398)

WZÓR POUCZENIA O TREŚCI ART. 1135⁵ KPC

Pouczenie^{*)}

1. Strony lub uczestnicy postępowania niemający miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedziby w Rzeczypospolitej Polskiej lub innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, jeżeli nie ustanowili pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w Rzeczypospolitej Polskiej, powinni w ciągu ... dni wskazać pełnomocnika do doręczeń w Rzeczypospolitej Polskiej. Po bezskutecznym upływie wskazanego terminu pisma przeznaczone dla stron lub uczestników postępowania będą, zgodnie z art. 1135⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, dołączone do akt sprawy ze skutkiem doręczenia.
2. Strony lub uczestnicy postępowania, którzy nie mają wystarczających środków materialnych na pokrycie kosztów, mogą złożyć wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie bezpłatnego pełnomocnika procesowego.

Jeżeli stroną lub uczestnikiem postępowania jest osoba fizyczna, do wniosku należy dołączyć oświadczenie, że nie jest ona w stanie ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Oświadczenie powinno obejmować szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów.

Osobie prawnej, a także jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

Spółka handlowa powinna wykazać także, że jej wspólnicy albo akcjonariusze nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki. Powyższe nie stosuje się do spółki handlowej, której jedynym wspólnikiem albo akcjonariuszem jest Skarb Państwa.

3. Pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny, w sprawach własności przemysłowej także rzecznik patentowy, a w sprawach restrukturyzacji i upadłości także osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego, a ponadto osoba sprawująca zarząd majątkiem lub interesami strony oraz osoba pozostająca ze stroną w stałym stosunku zlecenia, jeżeli przedmiot sprawy wchodzi w zakres tego zlecenia, współuczestnik sporu, jak również małżonek, rodzeństwo, zstępni lub wstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia.

Pełnomocnikiem osoby prawnej lub przedsiębiorcy, w tym nieposiadającego osobowości prawnej, może być również pracownik tej jednostki albo jej organu nadrzędnego. Osoba prawna prowadząca, na podstawie odrębnych przepisów, obsługę prawną przedsiębiorcy, osoby prawnej lub innej jednostki organizacyjnej może udzielić pełnomocnictwa procesowego w imieniu podmiotu, którego obsługę prawną prowadzi, adwokatowi lub radcy prawnemu, jeżeli została do tego upoważniona przez ten podmiot.

W sprawach o ustalenie i zaprzeczenie pochodzenia dziecka i o roszczenia alimentacyjne pełnomocnikiem może być również przedstawiciel właściwego w sprawach z zakresu pomocy społecznej organu jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacji społecznej, mającej na celu udzielanie pomocy rodzinie.

W sprawach związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego pełnomocnikiem rolnika może być również przedstawiciel organizacji zrzeszającej rolników indywidualnych, której rolnik jest członkiem.

W sprawach związanych z ochroną praw konsumentów pełnomocnikiem może być przedstawiciel organizacji, do której zadań statutowych należy ochrona konsumentów.

W sprawach związanych z ochroną własności przemysłowej pełnomocnikiem twórcy projektu wynalazczego może być również przedstawiciel organizacji, do której zadań statutowych należą sprawy popierania własności przemysłowej i udzielania pomocy twórcom projektów wynalazczych.

W przypadku ustanowienia pełnomocnika procesowego powinien on przy pierwszej czynności procesowej złożyć w tutejszym Sądzie pełnomocnictwo z podpisem mocodawcy lub uwierzytelniony odpis pełnomocnictwa.

^{*)} Niepotrzebne skreślić.